Guasch Coranty

Beques per a la Creació Artística

Convocatòria 2014-2015

Júlia Farran Rafecas

Convocatòria 2014-2015 Guasch Coranty
Beques per a la Creació Artística

Statement

Indago en els factors i els components de les desigualtats de classe, enfrontant i alhora apropant realitats totalment oposades com a conseqüència de l'estratificació social causada per les relacions de poder. Parteixo de l'imaginari col•lectiu que les diferents realitats socials, divergents en status i idiosincràsia tenen envers les altres, tot buscant trencar estereotips i prejudicis. Enfocant allò que queda fora de foc de la societat i mostrant nous horitzons i paisatges humans que aconsegueixen trencar-nos els esquemes per a permetre'ns construir-los novament amb uns fonaments més forts. Em proposo, doncs, donar veu a aquestes realitats oposades i mostrar-les a l'espectador amb la finalitat de crear incomoditat i cercar la reflexió, utilitzant el llenguatge artístic com a eina didàctica.

(...) Quan les categories artístiques convergeixen en conceptes de l'antropologia, quan l'art procura anar més enllà d'una busca ascètica d'allò visual, època també en què s'afirma la necessitat de lidiar amb la condició humana i de reencarnar el pensament visual en la sensació d'existència, l'antropologia està bolcada tant en els processos de recerca de camp d'art, com en els processos de creació i expressió artística.

(ALMEIDA i MANGUEIRA, 2008)

Proposta del projecte: *Tan a prop, tan lluny*

Aquest projecte busca indagar en les desigualtats de classe existents en la nostra societat, i com aquestes són reflectides en el pla urbanístic de la ciutat de Barcelona. Així com procura trencar les distàncies i fronteres mentals existents en l'imaginari col•lectiu entre la perifèria i el centre de producció de l'economia moderna. S'investigarà també sobre les possibilitats de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per a dissenyar estratègies comunicatives en el camp de la mediació cultural dins de l'educació no formal, mostrant-ne els resultats d'aquesta recerca en format de vídeo instal•lació.

Com?

Concretament es faran dialogar dues cares de la ciutat unides geogràficament però divididas per fronteres de classe: la zona del 22@ de la ciutat de Barcelona i el barri de La Mina de Sant Adrià del Besòs. L'una, model d'innovació urbanística pensat per a una elit i l'altra, conjunt de vivendes socials estratègicament situades per a restar aïllades urbanísticament, i habitades en la seva majoria (zona del carrer Mart de La Mina nova) per comunitat gitana, la major minoria ètnica a Europa.

Mitjançant l'enregistrament en vídeo, s'iniciarà la correspondència via telemàtica entre tres adolescents d'entre 11 i 16 anys de cada barri (entrant-hi en contacte a través d'entitats d'educació en el lleure i sota l'autorització dels seus representants legals). Cadascuna d'aquestes tres parelles realitzarà un vídeo inicial a mode de presentació (ex: qui és, com es diu, què li agrada, etc.), i elaborarà una pregunta per al seu homòleg sobre algun aspecte de la vida de l'altre que desitjaria conèixer (ex: qui són els teus amics, com és la teva família, com és el teu barri, el lloc on vius, el teu institut...). I així successivament fins que es consideri que el resultat és prou consistent. Els adolescents visionaran els vídeos de les seves parelles mitjançant una plataforma online i sota l'acompanyament de l'autora (així com aquesta també estarà present en la seva elaboració).

Elles i ells seran, doncs, els propis autors d'aquesta etnografia de la ciutat la qual es convertirà en l'escenari d'aquest projecte artístic. Entenent la ciutat com un escenari sense platea fixa, apta per a ser explorada des de perspectives diferents i sota diversos angles de visió. Establint, d'aquesta manera, diàlegs i intercanvis entre sabers, buscant la formulació de noves preguntes i formes de producció de coneixement entre els adolescents, així com en els espectadors. Proporcionant espais de debat i reflexió sobre la realitat viscuda per a les i els participants.

Partint de la hipòtesis de que existeix un imaginari o idea preconcebuda d'aquests territoris urbans, treballo amb l'objectiu de descobrir quin és aquest imaginari col•lectiu existent en ambdues parts en relació amb l'altre: com unes i altres s'observen en la distància. I com a últim, desarticular possibles estereotips, mitjançant la creació de vincles i diàlegs positius entre aquestes dues cares de la ciutat, fomentant-ne la seva visibilitat.

El resultat final d'aquestes correspondències s'exposaran al públic en una vídeo instal•lació, la qual constarà de dos murs l'un davant de l'altre, projectant a tots els membres del mateix barri en un d'ells i als de l'altre barri en un mur oposat col•locat a pocs metres de distància. Les diferents cartes en format vídeo s'hi aniran projectant una rere l'altra i per ordre cronològic (i una parella rere l'altra), a mode de pregunta-resposta. Creant d'aquesta manera la sensació de diàleg i alhora remarcant aquesta distància infranquejable que els marca i els caracteritza.
La idea d'establir la correspondència via online en comptes de realitzar trobades físiques (donat el fet de que viuen a pocs metres de distància), també ve a ser una ironia de la seva realitat que els uneix i alhora els separa: tan a prop, tan lluny.

Breu programació de les sessions

- NOTA: les sessions seran les mateixes per ambdós grups.

- 1ª Sessió: un dels objectius principals serà el de conscienciar i fomentar la motivació dels participants, indispensable per a la realització del projecte i per a garantir la seva continuïtat. Es reunirà als tres membres de cada grup en un espai on es disposi d'ordenador i se'ls hi explicarà en què consisteix el projecte en el qual estan participant i la seva finalitat, de tal manera que en tot moment siguin conscients del seu procés. Es visionarà un *power point* amb una breu història de l'urbanisme de la zona de la ciutat que ens afecta juntament amb un visionat de mapes per tal de poder visualitzar clarament allò explicat. Per a finalitzar, s'obrirà un debat, deixant espai per a la reflexió sobre el que s'ha vist i que serà el tema de treball del projecte. Es parlarà també sobre quina relació tenen amb el seu barri, (així com quina relació tenen amb el barri dels seus homòlegs) i quins aspectes d'aquest creuen que són més característics, com el descriurien a un tercer, etc. Al finalitzar, se'ls mostrarà una fotografia i el nom del que serà el seu company/a de correspondència.
- 2ª Sessió: individualment, cadascun dels participants escollirà un lloc per a gravar el primer vídeo (primer pla), on es presentarà i es descriurà: com es diu, què li agrada, etc. Prèviament s'haurà deixat un espai per a reflexionar sobre allò que vol i creu que ha d'explicar per a presentar-se, escrivint-ho si es creu necessari. Al finalitzar aquesta part del vídeo, elaborarà una pregunta per al seu homòleg sobre algun aspecte de la vida de l'altre que desitjaria conèixer (ex: qui són els teus amics, com és la teva família, com és el teu barri, el lloc on vius, el teu institut...).
- 3ª Sessió: un cop realitzada la mateixa activitat amb els 6 membres, es durà a terme l'edició dels vídeos per part de l'autora, els quals seran pujats en una plataforma *online*. En la següent trobada amb els adolescents (de nou individualment), primerament es realitzarà un visionat del vídeo de la seva parella, es parlarà sobre el que s'ha vist i sobre com creuen que podrien contestar en el següent vídeo: què decideixen mostrar del seu dia a dia i del seu entorn, de quins aspectes decideixen parlar, etc. I un cop decidit el què i el com, es durà a terme la gravació, la qual es pot realitzar en dies diferents si fos necessari.
- I així successivament fins que es consideri que el resultat és prou consistent. Com a cloenda, es tornarà a reunir a cada grup (per separat), es realitzarà un visionat de les tres històries un cop editades a mode de conversa i es tornarà a deixar un espai per al debat i la reflexió sobre com han viscut el procés del projecte i sobre quina opinió tenen del seu resultat.

Curriculum Vitae

Júlia Farran Rafecas

Correu electrònic: titaroberts@hotmail.com
Web personal: juliafarran.wordpress.com

Estudis superiors

2014
Belles Arts a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. Curs 2012-13 realitzat a la UNICAMP (Universidade Estadual de Campinas), al Brasil. Actualment està cursant l'últim curs.
2009
Magisteri, Especialitat en Educació Infantil a la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2007-2008 realitzat a la EHU/UPV (Universidad del País Vasco, a Bilbao).

Estudis i cursos no reglamentaris

2014
Curs d'edició de video digital impartit pel Lab-Media del Departament de Disseny i Imatge de la Universitat de Barcelona.
Taller d'especialització: Multimèdia per a Projectes Documentals impartit per l'IEFC (Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya.
2013
Curs de Photoshop avançat impartit pel Centre Cívic Golferichs de Barcelona, dins de l'espai de fotografia Francesc Català-Roca.
Curs de Fotografia Documental impartit per Núcleo de Fotografia, òrgan d'extensió universitària de la UFRGS (Universidade Federal de Rio Grande do Sul), al Brasil.
2012
Sortida fotogràfica realitzada amb el grup Photoclube Campinas, al Brasil.
Curs de fotografia "Retrat i creativitat. Una aproximació a la història de la representació", cursat al Centre Cívic Golferichs de Barcelona, dins de l'espai de fotografia Francesc Català-Roca.
Participació a les IIes Jornades "INVESTIGAR CON JÓVENES: ¿Qué sabemos de los jóvenes como productores de Cultura Visual?", celebrades a la Universidad de Navarra amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona.
2008
Camp de treball fotoperiodístic realitzat als Campaments de Refugiats Sahrauís a Tindouf, Algèria. Organitzat per l'associació Kvlar Fotoperiodistes.
2007
Curs Bàsic de Fotografia impartit per l'Escola GrisArt, Barcelona.

Exposicions

2014
Los II Bloques-imaginari del barri de La Mina - Exposició Sense Títol'14 a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, on s'hi mostra una selecció de la darrera promoció d'alumnes de la facultat.
Estats superiors de la consciencia - CSOA (Centre Social Ocupat Autogestionat) La Palmira, Valldoreix, Sant Cugat del Vallès.
Estats superiors de la consciència - Associació ALA (Associació Lliure Antiprohibicionista), Barcelona.
Estats superiors de la consciència - CSOA (Centre Social Ocupat Autogestionat) Can Masdeu, Barcelona.
Estats superiors de la consciència - Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.
2013
Vibrações do olhar - Espaço Cultural Casa do Lago, UNICAMP (Universidade Estadual de Campinas), Brasil.
2010
Mirades i història del Sàhara Occidental - Centro Cultural El Centre de Llorenç del Penedès, Tarragona.

Publicacions

2013
Publicació del fotoreportatge *Iemanjá, Salvador da Bahia* a la revista Altaïr, Barcelona:
<http://www.altair.es/web/articles/view/iemanja-salvador-de-bahia> Acciés 15 de maig de 2014

Altres

2014
Projecte *Los II Bloques-imaginari del barri de La Mina* seleccionat per al fons patrimonial de la UB

"PATRIM".

Obra recent:

Los II Bloques - Imaginari del barri de La Mina

Projecte que indaga sobre els conceptes d'imaginari i d'estigma, i sobre com la noció d'alteritat, reforçada mitjançant la producció visual, influeix en la construcció de la identitat col•lectiva.
A nivell formal, es fa una primera aproximació sobre l'imaginari existent envers el barri de La Mina de Sant Adrià del Besòs i els estigmes que hi pesen mitjançant un allau de missatges verbals a mode d'instal•lació. Després, a partir de la representació fotogràfica del barri de mans de fotògrafs documentalistes, es fa dialogar aquest imaginari visual col•lectiu que la cultura hegemònica té sobre el barri amb la mirada endògena d'un grup d'adolescents. Aquests dos punts de vista seran contrastats mitjançant entrevistes enregistrades en vídeo.
Per altra banda, es fa suscitar la participació d'un grup més gran d'adolescents amb el qual es busquen estratègies pedagògiques per a treballar, mitjançant l'expressió artística multidisciplinària, canals de reflexió, empoderament i alfabetització artística per a crear esperits més crítics.

Júlia Farran Rafecas
Los II bloques Imaginari del barri de La Mina
Vídeo digital
53'45"
2014, Barcelona

Obra relacionada amb el camp de l'antropologia visual:

Estats superiors de la consciència

Recull fotogràfic de la fisonomia de l'èxtasis, d'expressions universals ambigües i misterioses d'estats no ordinaris o superiors de la consciència humana congelats en l'instant precís a mode de foto-gnosis .
Una fotoetnografia (ACHUTTI, 1997) de manifestacions enigmàtiques que ens evoquen a períodes ancestrals perduts, estats mítics i salvatges latents en la nostra memòria col•lectiva, els quals surten a la llum mitjançant actituds de passatge que estimulen els substrats més profunds del nostre psiquisme.

Meditació, orgasme, dolor, sobreesforç físic, estats de trànsit, ingestió de drogues psicoactives... realitat i escena en un amalgama de gestualitats que parlen per si mateixes. Fisonomia i màscara a la recerca de la confusió.

Júlia Farran Rafecas
Estats superiors de la consciència
Fotografia, impressió digital sobre paper Epson Premium Semimatte 260gr
29x29cm (25x)
2013, Barcelona

Vídeos relacionats:

Estats superiors de la consciència: http://vimeo.com/84251688

Júlia Farran Rafecas
Estats superiors de la consciència
Vídeo digital
03'16"
Solo de daf (tambor persa), de Roozbeh Zarei
2013, Barcelona

Dança Butö: http://vimeo.com/85146085

Júlia Farran Rafecas
Dança Butö
Vídeo digital
06'52"
2014, Barcelona

Iemanjá

Iemanjá és una dels orixàs (divinitats d'origen Africà) venerades en les religions del Candomblé i la Umbanda més importants del Brasil. Patrona dels pescadors, de les aigües salades i considerada la "Reina del Mar", representa l'arquetip de la feminitat, la dolçor, la sinceritat, el rigor i la força, etc. El dia 2 de febrer es celebra la seva festa a Salvador de Bahia, durant la qual es realitzen nombroses ofrenes a les aigües salades que banyen la ciutat de Jorge Amado.

Durant la celebració, diversos dels participants manifesten estats que podríem considerar alteracions de la consciència. Ja siguin els estats de trànsit en els quals entren els mèdiums, integrants de les religions que tenen devoció a aquesta orixà, com els extàtics que viuen les persones que celebren aquesta festa (així com d'altres festes que tenen lloc a la ciutat durant aquestes dates) d'una manera podríem dir-ne més pagana.

L'autor brasiler Arthur Omar, el qual realitzà un projecte d'exploració exhaustiva del rostre humà en el seu trànsit carnavalesc, considera que aquests rostres extasiats viuen actituds de passatge, evocant períodes mítics i salvatges els quals corresponen a sentiments que es troben per sobre d'allò considerat normal. Allò bàrbar, difós o transversal que es troba en la societat brasilera.
Considera que és en el ritual (al ser aquest un estat passatger), i especialment en el ritual col•lectiu, on la societat pot tenir una visió alternativa de sí, al sortir d'ella mateixa i guanyar un terreny ambigu. Seria el ritual, llavors, el vehicle de permanència i de mudança, i junt amb el mite, una manera de cridar l'atenció cap a certs aspectes de la realitat social, immersa i difuminada normalment per les rutines i la quotidianitat.

Aquest impuls per fotografiar allò desconegut, portà a l'autora a intentar capturar i congelar fotogràficament aquests estats alterats de la consciència manifestats tant en celebracions religioses com paganes, deixant-se seduir pel seu imaginari, el simbolisme, la gestualitat, l'estètica expressiva i el misteri que desprenen. D'aquesta manera, la busca de congelar les expressions dels mèdiums transcendint els confins físics dels seus propis cossos i els límits de la consciència humana i el fet de col•locar sobre el paper el propi imaginari d'allò espiritual, té la finalitat de materialitzar aquesta seducció de la mirada per l'imaginari antropològic.
Això si, amb la plena consciència de que no deixa de ser una percepció subjectiva d'una part de la realitat, una captura arbitrària d'uns determinats moments i aspectes d'aquesta. I és que, en la

“Què és la imatge dels símbols d’un ritual, quan el ritual ja pretén ser la múltiple imatge viscuda i dramatitzada d’un mite?”

Carlos Rodrigues Brandão

“La càmera és una espècie de passaport que aniquila les fronteres morals i les inhibicions socials. Tota la qüestió de fotografiar persones consisteix en que no s’està intervenint a la seva vida, tan sols visitant-les. El fotògraf és un superturista, una extensió de l’antropòleg, que visita els nadius i porta de tornada amb ell informacions sobre el comportament exòtic i els accessoris estranys d’aquests”.

Susan Sontag

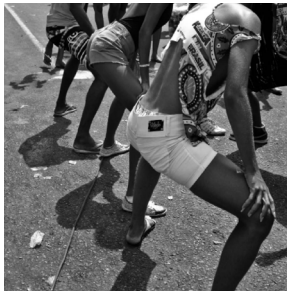
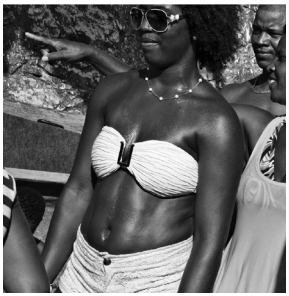

Se você quiser amar
Se você quiser amor
Vem comigo a Salvador
Para ouvir Iemanjá

A cantar, na maré que vai
E na maré que vem
Do fim, mais do fim, do mar

Bem mais além

Canto de Iemanjá
Vinicius de Moraes

Júlia Farran Rafecas
Iemanjá
Fotografia, impressió digital sobre paper Epson Premium Semimatte 260gr
40x40cm (24x)
2013, Brasil

Umbanda

...la brillantor de les grans festes anuals, la dramatúrgia de les possessions extàtiques, la bellesa dels ritmes dels tambors tallant les nits amb les seves músiques « bàrbares »…

Roger Bastide

Podem capturar en imatges aquella part de la realitat que l'ull humà no és capaç de percebre ?

L'objectiu d'aquest projecte és el de representar, mitjançant els recursos que la tècnica fotogràfica ofereix, els estats de trànsit en els que cauen a les seves festes/rituals alguns dels integrants de la Umbanda, religió heterodoxa original del Brasil. En el trànsit, els mèdiums transcendeixen els confins físics dels seus cossos i els límits de la consciència humana. El projecte te com a finalitat reflectir en les imatges la part més mística d'aquests rituals que no pot ser capturada per l'ull humà, donant a conèixer aquesta realitat tant pròxima i a la vegada tant allunyada de la societat brasilera, sovint plena de prejudicis causats pel desconeixement.

Amb la realització d'aquest treball, el qual borneja entre allò racional i allò irracional, l'autora crea, mitjançant la seva mirada exògena, un imaginari subjectiu sobre la Umbanda i el trànsit. Poesia visual o "etnopoètica de la imatge", fruit d'una manera pròpia de pensar i repensar el món a través d'una mirada filtrada per la idiosincràsia de l'autora. En una tendència per enfocar allò que fica fora de foc de la societat.

Fotografies realitzades al "terreiro" d'Umbandomblé (corrent de la Umbanda també anomenada "Umbanda Traçada", els fonaments de la qual s'aproximen més als cultes d'origen africà com el Candomblé): Ilê Axê Inkosi Mavambo e Kabila Campinas (Estat de São Paulo, Brasil) durant els mesos d'Octubre i Novembre del 2012.

"Trencar una matriu codificada, subvertir els models instituïts, operar en les bretxes dels programes. Aquest és el treball de l'artista que reconeix l'absurditat dels programes i que no es vol sotmetre a les regles ni a les combinacions preestablertes pel sistema".

Vilém Flusser

"(...) Una espècie de cordó umbilical uneix el cos de la cosa fotografiada amb la nostra mirada: la llum, encara que sigui impalpable és aquí un mitjà carnal, una pell que compartim amb allò que fou fotografiat. (...). Si la fotografia formés part d'un món que encara fos sensible als mites, forçosament exultaríem davant la força del símbol: el cos estimat és immortalitzat per mediació d'un metall preciós, la plata (símbol de monument i luxe). A tot això li podríem afegir que aquest metall, com tots els metalls de l'alquímia, està viu".

Roland Barthes

"Tot allò que el programa de realisme de la fotografia implica és la creença de que la realitat està oculta. I, estant oculta, és quelcom que ha de ser desvetllat. Tot allò que la càmera registra és un desvetllament – ja sigui que es tracta de quelcom imperceptible, parts fugaces d'un moviment, una ordre de coses que la visió natural és incapaç de percebre o una "realitat realçada" (expressió de Moholy-Nagy), ja sigui que es tracta tan sols d'una manera el•líptica de mirar".

Susan Sontag

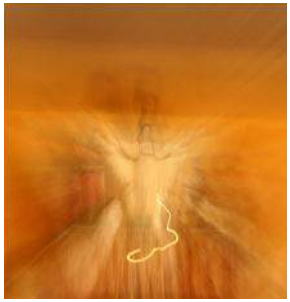

"(...) Una espècie de cordó umbilical uneix el cos de la cosa fotografiada amb la nostra mirada: la llum, encara que sigui impalpable és aquí un mitjà carnal, una pell que compartim amb allò que fou fotografiat. (...). Si la fotografia formés part d'un món que encara fos sensible als mites, forçosament exultaríem davant la força del símbol: el cos estimat és immortalitzat per mediació d'un metall preciós, la plata (símbol de monument i luxe). A tot això li podríem afegir que aquest metall, com tots els metalls de l'alquímia, està viu".

Roland Barthes

"L'art dóna vida a allò que és merament sensorial, atribuint-li una forma que exprimeix l'ànima, el sentiment, l'esperit".

Hegel
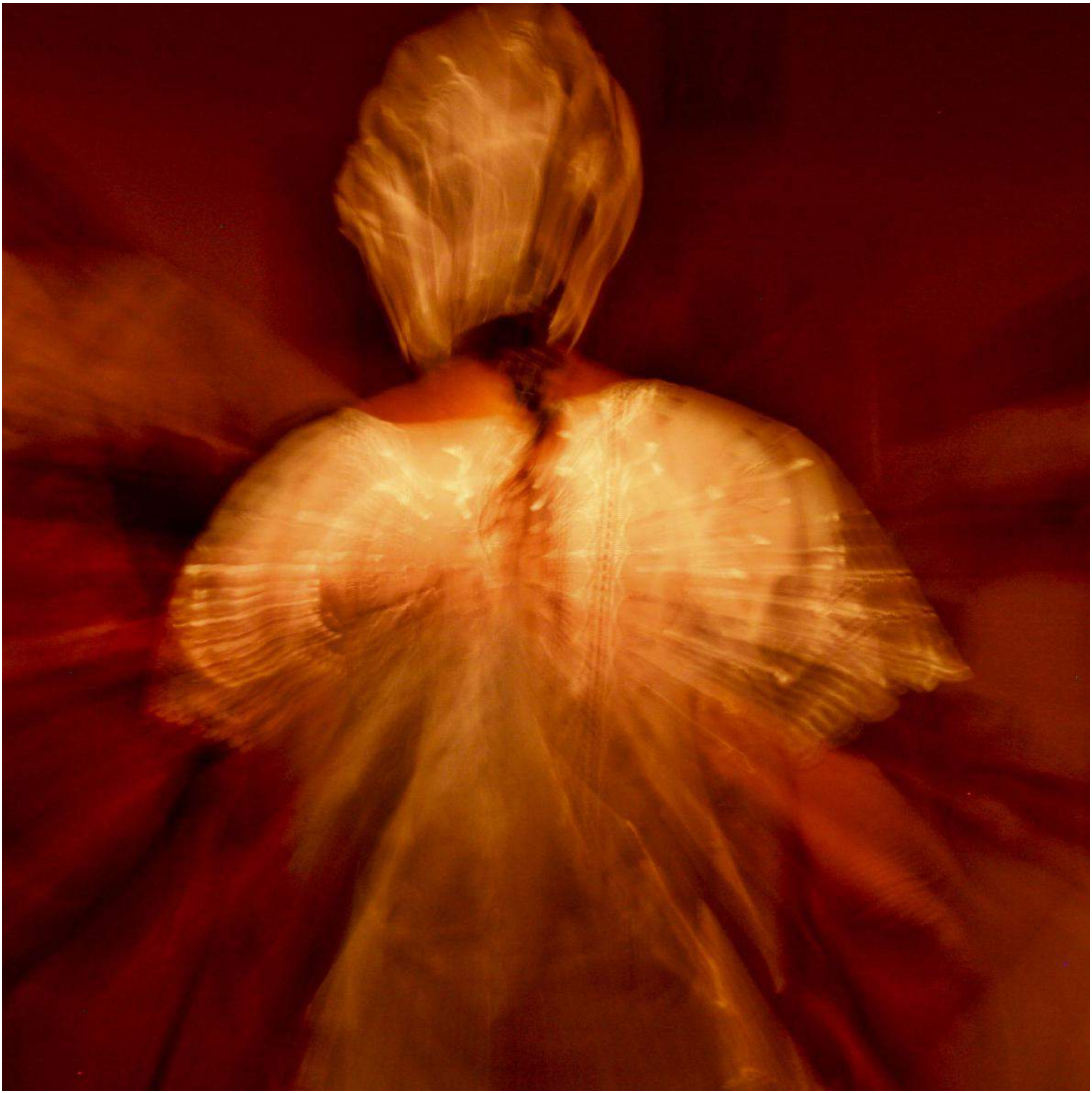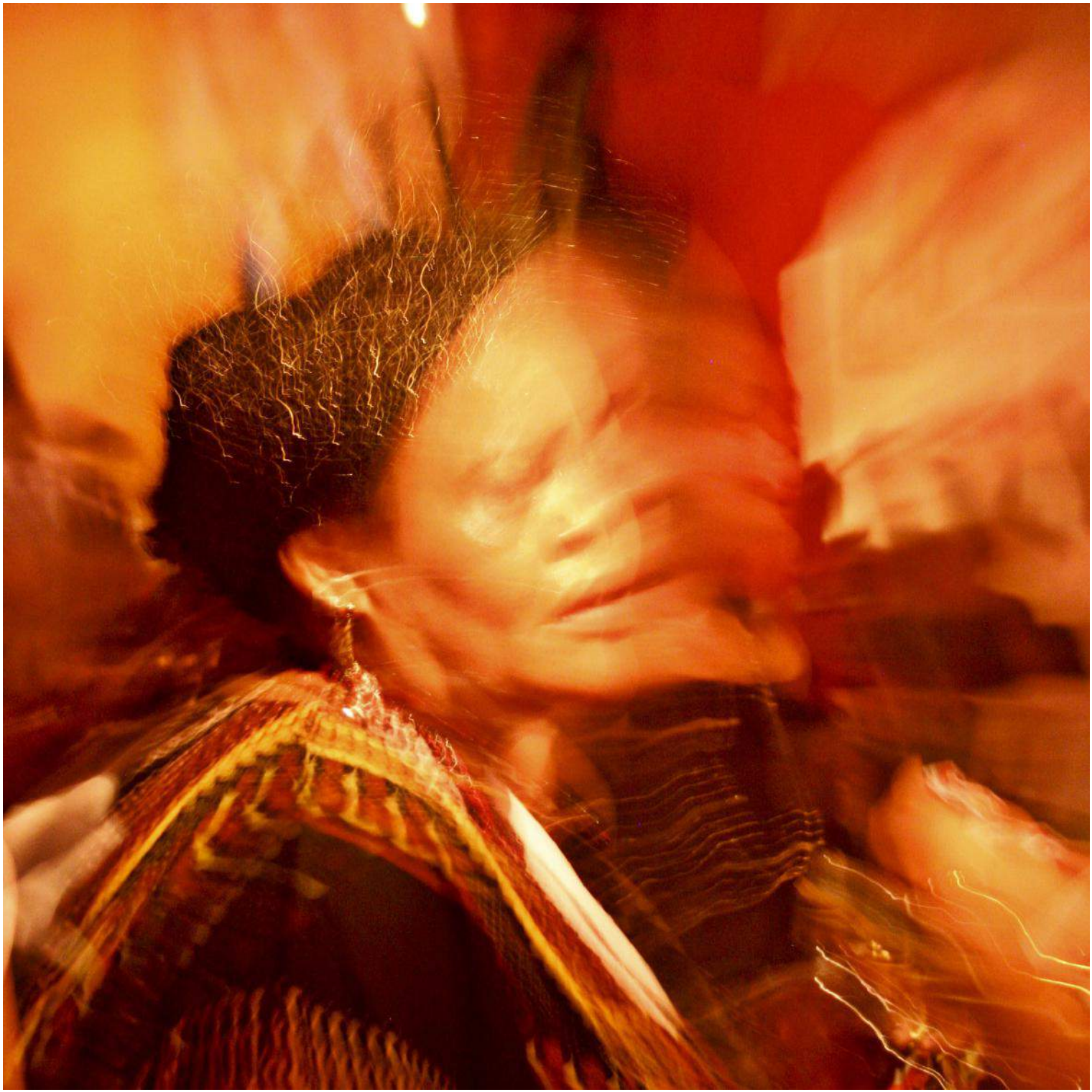
Júlia Farran Rafecas
Vibraçoes do olhar
Fotografia, impressió digital sobre paper Epson Premium Semimatte 260gr
40x40cm (19x)
2012, Brasil